

עין משפט
נר מצוה

בא א מיי פ"ב מהל' עדות הלכה ג סמג עשן קט:
בב ב מיי שם הל"ד:
בג ג ד מיי פ"י מהל' נדרות הלכה ח סמג עשן כו טור שו"ע או"ח סימן מסו ספק ג ויגרד אלפס עד בנדרות פ"ד דף קד:.

	
	

רבינו חננאל

כל שנוחיו של רבן יוחנן בן זכאי ק"כ מ' שנה עסק בפרגמטיא ומ' שנה למד ומ' שנה לומר דמי דלרבי שמעון תמקיים העדות בשאר ולר"ע עדותן בטלה והיינו דקאמר כר"ע והסתא ניחא דקאמר בתריה דלא כר' עקיבא אלא כר"ש:
י **שזוה** יודע **ב**עיבורי **ש**ל **ח**דש.
מ' שנה קודם חורבן הבית גלתה סנהדרין וישבה בתנות ולא דנו דיני נפשות ואיבחנו ריב"ז התקין אחר חורבן הבית:
חקירות **א**מר **א**' איני יודע עדותן בטלה.
בדיקות **א**מר **א**' איני יודע ואפילו ב' אומרים אין אנו יודעים עדותן קיימת ואקשי' מאי אפילו ב' אומרים ומשיי רבא הכי קמיי אפילו בחקירות ב' אומרים ידענו ואחד אומר איני יודע עדותן קיימת ודלא כר' עקיבא דמקיש ג' לב' מה ב' נמצא אחד מהן קרוב כר'. ואמרין מכדי חקירות והבדיקות תוריינו מדאורייתא ניגחו מאי שנא חקירות מבדיקות ושנינו חקירות אמר א' איני יודע הריא לה עדות שאי אחא יכול להודיע דגופא של הזמה הכי היא אומרין לתן היאך אתם מעדיין שפלוני הרג את פלוני ביום פלוני במקום פלוני (וראחם) ונולא אתם הייתם עמנו במקום אחד רתוק באותו היום הרי אלו זוממין כענין הוזה דרך הזמה וכיון שאמרו העדים אין אנו יודעין באיזה יום באיוו שעה כו' בטילה תורת הזמה. וקיי"ל דכל עדות שאי אחא יכול להודיעה אינה עדות לפיכך היא בטלה אבל בדיקות שאין בה דרך הזמה אפילו אם אמרו אין אנו יודעין כמה הרגו עדותן קיימת:
פ' מניזייתיה מצערתי. א' אומר בשנים בחודש ואחד אומר בשלשה עדותן קיימת ועד כמה אמרו משמיה דר' יוחנן עד רובו על זה יום עדותן קיימת כי יש לומר החודש שיצא היה ל' ונזמה לו שהיה כ"ט יום ולא שמע השופר שחוקעין ב"רח (עד) [ונעד] חצי החודש יש לומר שטועה ביום העבור יתר מיכן אל. ולדברי הכל בב' ימים שהן ב' עיבורין והוא אומר ח' לא הייתי יודע שאחד מהן חסר א' בתרי שיפורי לא טעו אינשי אלא עדותן בטלה:
א"ר יוחנן עד מתי מבדיקין על החדש עד שתימלא פגימתוכמהוהוארביהיהודה אמר עד שבעה.
הנרדעי אמרי עד ט"ז ותרוייהו כר' יוחנן סבירא להו דאמר עד שתימלא פגימתו רב יהודה סבר כיון שנתמתחו שני קצותיו במילואה כדוגמת יתר של קשת. כדתיב כונו חצם על יתר נתמלאת פגימתה קרינן ביה א"פ שנתן הלבנה לא נתמלאת אלא נראת באמצעה גופה של רקיע.
הנרדעי אמרי עד ט"ז ותימלא הלבנה כדוגמת נפיא

מא:

בבאבן בר' עקיבא דמקיש שלשה לשנים. פ"ה ר' עקיבא מקיש שלשה לשנים במסכת מכות (דף ה:):
מה שנים אינן נהרגין עד שזומו שניהם אף שלשה עד שזומו כו' וזה אי אפשר להזימן ואע"פ דר"ש קאמר להך מילתא התם דאילו ר' עקיבא מקשינו להכי מה שנים נמלא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטלה ומיהו אית לפי דה"ל למינקט הכא דר"ש היא דאמר הכי צהדיא ועוד דצתר הכי קאמר דלא כר"ע אלא כמאן ויש לפרש דהא דקאמר עד שזומו שלשתן היינו כשכונו עדותן אצל אמר איני יודע כנמלא אחד מהם קרוב או פסול דמי דלרבי שמעון תמקיים העדות בשאר ולר"ע עדותן בטלה והיינו דקאמר כר"ע והסתא ניחא דקאמר בתריה דלא כר' עקיבא אלא כר"ש:
י **שזוה** יודע **ב**עיבורי **ש**ל **ח**דש.
קשה ומה אילו דייקינן צהני סהדי דתרוייהו ידעי צעיצורו של חדש והויא עדות מוכמשת ואנן ניקוס ונימא דהכי קאמר וניקטליה מספקיא דכה"ג פרכינן צפ"ק דפסחים (דף יא: ושם) לצאי דאמר לדברי ר' יהודה אדם טועה חצי שעה וי"ל דשפיר דייקינן כיון דשילינן צלחיה יום ומכוונים ליום אחד ש"מ זה ידע צעיצורו של חודש וזה לא ידע ואם תאמר היכי דייק מהכא צריש צן סוקר (לקמן דף סט.) דצדיני נפשות אזלינן צתר רוצא דרוצא דאינשי טעו צעיצורא דירחא שאני הכא דכוונו שניהם ליום אחד וי"ל דאם איתא דלא אזלינן צתר רוצא ה"ל כחזור ונגמד צמאי דקאמרי אחר כך דהרי כבר הוכחשו מידי דהוה אלאחד אומר בשלשה ואחד אומר צממשה דלפי' כוונו ליום אחד עדותן בטלה ולא אמר חד טעה צשני עיצורי משום דצשני עיצורי לא טעו אינשי כדאמר בגמ':
ט **א** **אחד** **א**ומר **ב**שתי **ש**עות.
נימה אכמא (ט) קיימת אילו דייקינן צהני סהדי דהאי דאמר שמי שעות מתחלת צ' דהוה ליה קודם הנך החמה 'ועדותן בטלה דהא מתלת צ' קודם הנך החמה כדמוכח בפרק מי שהיה טמא (פסחים דף גג:):
דמעלות השחר עד הנך החמה ה' מילין והם שמינית שעות ודיינו שעה ומחלה וי"ל דודאי כי (י) דייקינן צהנן לא טעו אינשי אצל הני לא דקדקו אלא צשעות ואין צני אדם צקיאים צשעות וסצורין שהשניה מתחלת אחר הנך החמה:
י **א** **א**חד **א**ומר **ב**שלשה **ו**אחד **א**ומר **ב**ח'. הקשה ריצי"א לרצא

דאמר צפ"ק דפסחים (דף יב. ושם) אדם טועה שמי שעות חסר משהו אמאי עדותם בטלה נטייליה דילמא האי דקאמר ג' סוף ג' והאי דקאמר חמשה תחלת חמשה וי"ל דלצטל עדות צדקינן להו משום דכתיב (במדבר לה) והצילו העדה ולא לקיים עדותן וא"ת מ"מ נימא עוצדא כי הוה צרציעית הוה וי"ל דקסצר רצא דאין לתלות טעות צשניהם:
פועלי **מ**שום. דאמרי צרוצא ידע צרצו ימים שעצרו צצר שמע מה היה: **ש**יפורא. שופר היו תוקעין צקידוש"ה החדש ציוס שהוא מתחיל הן מלא הן חסר וזה לא שמע את השופר: **ע**ד **נ**מה **מ**צרכין. אס לא צירך היום יצרך למחר: **ע**ל החדש. על הצלצה בהתחדשה: **ע**ד **ש**תפמלא **פ**גימתה. אצל צתר הכי לא שייך למימר מחדש חדשים שהרי כבר נושנת היא: ותרוייהו

היו בודקין פרק חמישי סנהדרין

וקצטוה **צ**שמים. והאי דקרי ליה צחדא מתני' צן זכאי וצחדא צבן יוחנן צן זכאי לא תיקשי מאן דקרי ליה צן זכאי על שם ההיא שעתא דאמרה להא מילתא ומאן דקרי ליה צבן על שם סופיה קרי ליה: **פ**שיטא. כיון דאמר אחד איני יודע אשמעינן תנא דעדותן קיימת: **כ**י **א**מרי **ת**רוייהו **נ**מי **ק**יימם **ה**יא.

דאילו אמר האחד ט איני יודע מאי רצותיה כיון דאמר צצירו איני יודע זה לא מעלה ולא מוריד: **ו**א' **א**ומר **ז**הו' שיהי שלשה: **ר**' **ע**קיבא **מ**קיש **ש**לשה **ל**שנים. צמסכת מכות (ד' ה:):
מה שנים (א) אינן זוממין עד שזומו שניהם אף שלשתן עד שזומו שלשתן וזה אי אפשר להזימן. (ג) ואע"ג דלר"ש קאמר לה להא מילתא התם דאילו ר' עקיבא מקשינו להכי מה שנים נמלא אחד מהן קרוב או פסול כו' מיהו ר"ע אית ליה נמי דר"ש * ומוסיף איהו: **ר**צא **א**מר. הא דקתני אפי' ללו ארצותא דצדיקות קאי אלא ארצותא דחקירות קאי והכי קאמר מה צין חקירות לצדיקות חקירות היכא דליכא אלא תרי סהדי אמר א' איני יודע עדותן בטלה צדיקות אמר אחד איני יודע עדותן קיימת והוא הדין לשניהם דהוה ליה עדות המזומת צחקירות ואפי' צחקירות משכחת לה דאמר אחד איני יודע עדותן קיימת והיכי דמי כגון דליכא תלתא דאפשר לעדות שתמקיים צשנים ומשום שלישי לא מיפסלי הכן ודלא כר"ע: **צ**סנהדרין **ד**צי **ר**צב. כלומר מה חידוש אתם אומרים צסנהדרין צצית אדם גדול כגון רצב ים לכס למדש צה צרצא: **ו**מאי **א**מרינן **צ**סנהדרין **ג**רידפא. מה ים לנו לומר אילו לא היינו למידיים מפי חכס כל כך היכא ים להקשות צה ומאי קשיא לך: **ה**א **ד**אורייתא. ודרשת ומקרת' והא דלאורייתא כדתני לעיל' נכון' שיהא נכון אחד אומר כליו שחורים כו' דהיינו צדיקות נכון שיהו דצריהם מכיוונים: **ש**אי **א**ספא **י**כול **ל**הזימה **ה**וא **ל**אורייתא **ה**זמה **ל**עיל' נכון' שיהא נכון אחד אומר כליו שחורים כו' דהיינו צדיקות נכון שיהו דצריהם מכיוונים: **ש**אי **א**ספא **י**כול **ל**הזימה **ה**יא **ה**שזומה **אי**נה **ת**לייה **צ**כך **א**לא **ה**כחשה **ד**מאי **שי**ך **ע**מנו **ה**ייתם **ג**צי **ד**ציקות: **ט**וצא **א**מריסו **צ**ה. הרצה ים לכס טעמיים צה: **מ**עציבוסה **ד**מר **א**מרי' **צ**ה **ט**וצא. מחמת שאתה טוב ועניו ומודה לנו אנו אומרים צה הרצה: **מ**נויטופס **ד**מר. אס היית רוצה להתרים צנו ולהקשות לא היינו יודעים נגדך כלום. מצייות לשון המדצב צקושי וצחוקה (ו) לשון מהא דלריה (פסחים דף קיב:): אשצרגוי"ר: **ע**ד **נ**מה. יכנסו צתוך החדש דאס ים צניהם יום אחד נימא דטעו צעיצור החדש: **ע**ד **ר**וצו **ש**ל **ח**דש.

אצל מכאן ואילך כגון אחד אומר צעשרים ואחד לא תלינן צעיצור החדש דצצר שמע צימים הללו שהיה חדש מעוצר: **ש**זו **י**ודע **צ**צ' **ע**יצורים. שהיו שני חדשים מעוצרים או ציחד או צדילו וזה מנאן לכוון חסירין: **א**לא **פ**ועלי **מ**שום. שערצו צצר שמע מה היה: **ש**יפורא. שופר היו תוקעין צקידוש"ה החדש ציוס שהוא מתחיל הן מלא הן חסר וזה לא שמע את השופר: **ע**ד **נ**מה **מ**צרכין. אס לא צירך היום יצרך למחר: **ע**ל החדש. על הצלצה בהתחדשה: **ע**ד **ש**תפמלא **פ**גימתה. אצל צתר הכי לא שייך למימר מחדש חדשים שהרי כבר נושנת היא: ותרוייהו

אצל מכאן ואילך כגון אחד אומר צעשרים ואחד אומר צעשרים ואחד לא תלינן צעיצור החדש דצצר שמע צימים הללו שהיה חדש מעוצר: **ש**זו **י**ודע **צ**צ' **ע**יצורים. שהיו שני חדשים מעוצרים או ציחד או צדילו וזה מנאן לכוון חסירין: **א**לא **פ**ועלי **מ**שום. שערצו צצר שמע מה היה: **ש**יפורא. שופר היו תוקעין צקידוש"ה החדש ציוס שהוא מתחיל הן מלא הן חסר וזה לא שמע את השופר: **ע**ד **נ**מה **מ**צרכין. אס לא צירך היום יצרך למחר: **ע**ל החדש. על הצלצה בהתחדשה: **ע**ד **ש**תפמלא **פ**גימתה. אצל צתר הכי לא שייך למימר מחדש חדשים שהרי כבר נושנת היא: ותרוייהו

אצל מכאן ואילך כגון אחד אומר צעשרים ואחד אומר צעשרים ואחד לא תלינן צעיצור החדש דצצר שמע צימים הללו שהיה חדש מעוצר: **ש**זו **י**ודע **צ**צ' **ע**יצורים. שהיו שני חדשים מעוצרים או ציחד או צדילו וזה מנאן לכוון חסירין: **א**לא **פ**ועלי **מ**שום. שערצו צצר שמע מה היה: **ש**יפורא. שופר היו תוקעין צקידוש"ה החדש ציוס שהוא מתחיל הן מלא הן חסר וזה לא שמע את השופר: **ע**ד **נ**מה **מ**צרכין. אס לא צירך היום יצרך למחר: **ע**ל החדש. על הצלצה בהתחדשה: **ע**ד **ש**תפמלא **פ**גימתה. אצל צתר הכי לא שייך למימר מחדש חדשים שהרי כבר נושנת היא: ותרוייהו

מסורת הש"ם

(א) [נקמן עת. צ"ק עה:].
צ גי' רש"ל חגי, (ג) [להזימו רש"ש, (ד) [דברים ג], (ה) [ע"א], (ו) [דברים ג], (ז) [ע"א]:
כ צ"ח: צחדוש, (ח) [שיך לעיל צמשתה מ.], (ט) [ג"י שיך לעיל צמשתה], (י) ועדותן צטלה כדאמר לקמן דהא תחלת כל"ל רש"א, (י) [ג"י שיך שם]

	
	

גליון הש"ם

רש"י ד"ה ור"ע ומוסיף איהו ובי' עיין לעיל דף ט ע"א תוספות ד"ה לא:

	
	

הגהות הב"ח

(א) גמ' על שם דהשתא מה צין כל"ל ומיות מעשה וצדק כו' נמחק: (ב) שם אמרי' דטעני צתרי שיפורא לא אמרינן דטעי: (ג) רש"י ד"ה ר"ע ובי' זוממין ובי' ומוסיף איהו (שם) [שנים] אין נעשיין הס"ד וחס"כ מה"ד אלא אמר רצא הארי: (ד) ד"ה מנויטופס' ובי' לשון מהא. י"צ פסחים דק"י וצבת דמי"ח: (ה) תוב' ד"ה אחד וכו' אמאי עדותן קיימת: (ו) בא"ד דודאי כי דייקי צה:

	
	

לעיו רש"י

אישרגוי"ר. לנחום.

	
	

מוסף רש"י

דהוריא לה עדות שאי אחא יכירל להזימה. דרממנא אמר ודרצו השופטים היטב והנה עד שקר העד וגו' ועשיתם לו כאשר זמם לעשות וגו', עדות שאתה יכול לקיים צה מורת הזמה היו עדות ואי לא לא, והזמה אינה אלא צעמנו הייתם, צאזוטו הויס וצאזותה שעה שאתם אומרין שליחתם עדות זו וצמקוס זה עמנו הייתם צמקוס פלוני, וכי אמרי צצחת מהן אפילו בחקירות דאזיו שעה איני יודע, שזו אינך יכול לומר לו עמי היית צאזותה שעה, וא"ת אמה יכול להזימה ע"י הויס אס יצואו עדים ויאמרו כל היום הייתם עמנו, מיהא צצרה להו מורת הזמה מן חקירות השעות, ורצמנא רצי שצב חקירות צגזירה שזו דהיטב היטב (פסחים יב.). בדיקות. כי אמרי אין אנו יודעין עדות שאתה יכול להזימה היא, שאין ההזמה תלויה צתן אלא בחקירות, דמה עמנו הייתם יש לומר צכלים שחורים או צלנים (שם)

^[1] אילו מוכן ואולי צ"ל לא הייתי יודע שהיו מעוברין ונדמו לו ששניהם היו חסרין